

INFORMACIJOS

HANNOVER-KLEEFELD, HEGELSTRASSE 6 – TELEFON 51954

Nr 31 /54/

1953 m. liepos 29 d.

PLB Vokietijos Krašto Valdybos Informacijos yra savaitinis Krašto Valdybos organas, skiriamas spaudai, rankraščio teisėmis

Redakcijos, pasinaudojančios čia dedamomis žiniomis ir straipsniais, maloniai prašomos nurodyti šaltinį: PLB Vok. "Informacijos".

- - UNESCO įstaigos pareigūnė, Socialinio Darbo Tarptautinės Konferencijos Vokietijos Tarybos sekretariato atstovė, ponja Dr. G. Wülker, lankėsi liepos 24 d. Vokietijos Krašto Valdybos Hannoverio būstinėje, rinkdama informacijų savo įstaigai apie benamių užsieniečių būklę Vokietijoje, ypatingai atsižvelgdama į užsieniečių įsijungimo į vokiečių ūkį sunkumus.

- - Cuxhavene liepos 2 d. Nordledos kapinėse palaidota čia mirusi 82 metų lietuvė Henrietė Povilaitienė. Senutė, gyvenanti Kielio pabėgėlių stovykloje, lankėsi pas savo dukrą ir trumpai prieš mirtį dar prašė priimti ją į lietuvių bendruomenę. Velionė gimusi 1871 m. Juškakaimiuose, šintautų valšč.

- - Žem. Saksonijos Vidaus Reikalų M-ja raštu išpėjo Vokietijos Krašto Valdybą, kad Diepholzo stovykla numatoma panaikinti, kadangi ji bus panaudota vakaru gynimosi reikalam. Ministerija prašo konkrečiai pranešti apie gimnazijos kėlimo datą, apie gyventojų išsikėlimo apimtį ir prašo kėlimosi darbus paskubinti.

Nors naujųjų namų vidaus perstatymas ir įrengimas neužbaigtas, gimnazija ruošiasi keltis į naują vietovę jau rugpjūčio mėn. pabaigoje, tuo tarpu mokinius ir mokytojus vargingai sutalpindama esamose patalpose.

- - Pabaltiečių studentų suvažiavimas ruošiamas rugpjūčio 12-15 d. Annaberg.e /Bad Godesberge/. Jame bus tarp kitko nagrinėjamos pabaltiečių liaudies dainos. Suvažiavimas ruošiamas Pabaltiečių Tyrinėjimo Instituto iniciatyva.

- - BAD MÜNDERIO KAPINES APLANKĀ š. m. liepos mėn. 27 d. anglų atstovės prie "Evangelisches Hilfswerk", Mrs. Cofton, pastangomis ir jos mašina, trijų tautybių: lietuvių atstovas p. J. Stankaitis, lenkų ir ukrainiečių kunigai. Jie apžiūrėjo ten mirusių užsieniečių kapus. Dar prieš porą dienų Mrs. Cofton ten lankėsi ir rado viską apleista, netvarkoma ir žolė apaugus. Atvykus tautybių atstovams ir Mrs. Cofton, žolė jau buvo išrauta ir apgriebta. Tačiau viš tiek padarė labai liūdną įspūdį, palyginus su per taką esančiais vokiečių antkapiais. Kiek yra žinoma, IRO už užsieniečių kapų tvarkymą 15-kai metų yra sumokėjusi nuo kapo po 80.- DM., ir, pav., Bad Rehburge ir Hannoveri antkapiai atrodo švariau ir tvarkingam stovy. Tautybių komitetai darys žygių, kad ateityje panašių dalykų nepasitaikytų, o Mrs. Cofton pasisiūlė pati aplankyti Lübecko, Heiligenhaveno ir kt. užsieniečių kapines ir komitetus painformuoti apie jų stovį.

Bad Münderi išsisi mirę apie 100 užsieniečių, kurių tarpe yra ir keli lietuviai: Juozas Ulickas iš Kauno, Juozas Jaudegis iš Marijampolės ir Ida Cibitienė iš Sartininkų, Tauragės ap.

AUKOS GIMNAZIJOS NAMAMS.

- - NEGAUSI DILLINGENO APYLINKĖ PAAUKOJO Gimnazijos Namams 60 DM. Apylinkės Valdybos ir jos pirmininko, p. Paucho, iniciatyva šią sumą suaukoko 11 apylinkės narių. Vokietijos sąlygomis tai yra didelė auka, rodanti, kad tautiečiai Vokietijoje visa širdimi remia gimnazijai savų namų įsigijimą ir, kaip apylinkės valdybos rašte sakoma, "rodo bendrą solidarumą mūsų ateities reikaluose".

- - BAMBERGO APYLINKĖS LIETUVIAI SUPINKO Vasario 16 Gimnazijai 32 DM. Ir šioje apylinkėje, vadovaujamoje p. J. Beniulio, iš negausios lietuvių bendruomenės, gyvenančios beveik išimtinai iš skurdžių pašalpų, sudėtos labai žymios sumos, nors apylinkių lydraščiuose kalbama apie mažas aukas. Atsižvelgiant į Vokietijos sąlygas, surenkamos sumos rodo visuomenės pasiaukojimą.

- - SCHWEINFURTO SENIŪNIJOS LIETUVIAI PAAUKOJO Gimnazijos Namams DM. 14, 40. Tai yra maža privačiai gyvenančių senesniojo amžiaus lietuvių, gyvenančių iš mažų pensijų ar pašalpų, seniūnija. Tai pačių neturtingiausiųjų Vokietijoje gyvenančių tautiečių auka.

- - LIETUVIŲ ŠALPOS DPAUGIJA PRANCŪZIJOJE NUTARĖ SKIRTI 5.000 frankų Vasario 16 Gimnazijai. L. Š. D. P. Valdybos nutarimas yra tautinio solidarumo ir bendrų pastangų lietuviybei palaikyti ženklas. L. Š. D.-ja, turėdama nemaža savų rūpesčių, vis dėlto ne tik skiria šią vienkartinę sumą lietuvių vaikučių mokymui ir auklėjimui lietuviškoje dvasioje, bet pažada gimnaziją remti ir toliau.

- - VASARIO 16 GIMNAZIJOS MOKYTOJŲ TARYBA NUTARĖ AUKOTI Gimnazijos Namams 3-jų mėnesių laikotarpyje po 5% iš gaunamos algos. Vicedirektoriaus O. Kyzelbacho toks pasiūlymas Tarybos posėdyje priimtas vienu balsu.

- - R. KIRŠTEINAS, KIRCHHEIMBOLANDEN dalinio narys, Gimnazijos namams paaukoko 20,- DM.

VOKIETIJOJOS BENDRUOMENĖS PIRMININKO P. ZUNDĖS PRANEŠIMAS

PLB Europos bendruomenių pirmininkų suvažiavime

Danijos atstovas, p. Šliašinskas, važiuodamas į suvažiavimą, sustojęs lūbecke ir aplankęs ten tremtinių stovyklas, pastebėjo jose nykią nuotaiką ir vargingas gyvenimo sąlygas. Tokioje atmosferoje, su mažais skirtumais, vyksta visu lietuvių gyvenimas Vokietijoje.

Apie 5000 lietuvių gyvena stovyklose, apie 3000 privačiai. Lietuvių išsiblaškymas po kraštą yra didelis. Vien tik didesnių grupių vienetų yra apie 120, nekalbant apie pavienius lietuvius arba jų dar mažesnes grupes. Didesni susibūrimai yra Wehnene, Memmingene, Muenchene ir darbo bei sargybų kuopose. Sąlygos yra nevienodos, kaip nevienodi savo turtingumu ir kitomis sąlygomis ir patys Vokietijos kraštai. Yra, taip sakant, geri ir prasti kraštai. Lietuvių didesnieji susitelkimai yra, deja, kaip tik prastesniuose, vargingesniuose Schleswig-Holsteino, Žem. Saksonijos ir Bavarijos kraštuose, o visų mažiausia tokiame Nordrhein-Westfalijos krašte, kur darbo, pragyvenimo ir tremtinių traktavimo sąlygos yra visų geriausios.

Lietuvių perkėlimo į geresnius kraštus noras tebeegzistuoja. Tam buvo dėtos pastangos, iki šiol nedavusios vaisių. Atrodo, kad sąlygos lietuvių perkėlimui pagerės, nes vokiečių vyriausybė, su kuria lietuvių perkėlimo reikalais buvo daug kalbėtasi, numato lietuvius įjungti į pabėgėlių perkėlimo schemą. Toliau galvojama apie savų sodybų statybą, kas padėtų išspręsti ir perkėlimo problemą. Tokiai statybai savų lėšų daug nereikalaujama, nes jos būtų paremtos žymiais vyriausybės kreditais, bet lietuvių tarpe, deja, neatsirado žmonių, kurie galėtų 1500 ar 2000 DM tam reikalui skirti.

Reikia pasakyti, kad vokiečių laikysena lietuvių tremtinių atžvilgiu yra palanki. Tremtinių teisės praktikoje įgyvendinamos. Vokietijos Krašto Valdybos padėtis šiame krašte yra kiek skirtinga nuo kitų kraštų centrinių lietuvių bendruomenės organų. Dar iš tų laikų, kai tremtinių būklę veikė ir ją reguliavo kariškos vyriausybės potvarkiai, išsiliko tam tikras skirtingas tautinių grupių traktavimas, praktikoje paremtas visdėlto lyg ypatingomis teisėmis. Krašto Valdyba stengiasi šitą statusą kiek galima ilgiau išlaikyti ir todėl neskubėjo su bendruomenės įteisinimu, kuri tada įgautų tik kokios paprastos, eilinės draugijos pobūdį. Dėl eilės formalių priešasčių bendruomenė dabar registruojama. Registravimui statutas pateiktas laikantis esamų bendruomenės įstatų, juos nekeičiant ir netaikant krašto sąlygoms. Toks statutas visumoje rejestro teismui atrodo priimtinas ir reikalaujamos tik kai kurios neesminės pataisos, kur statuto dėsniai nesiderina su veikiančiais įstatymais.

Didelė ir netikėta parama lietuvių veiklai ir vardui Vokietijoje atėjo iš vokiečių, grįžusių iš Lietuvos. Jie atsivežė su savim geriausius prisiminimus apie Lietuvą ir lietuvius ir beveik nei vienas iš jų neliko mūsų kraštui nedėkingas. Išsisklaidę po visą kraštą, jie yra mūsų propagandos nešėjai. Šitas dėkingumo jausmas paskatino vokiečių rytų mokslininkų studijų būrelį, Goettinger Arbeitskreis, leidžiantį įvairius leidinius rytų problemomis, jų tarpe knygą "Žmoniškumo dokumentai", susitarus su Krašto Valdyba išleisti knygą su grįžusių iš Lietuvos vokiečių pasisakymais apie jiems suteiktą pagalbą. Tai būtų lietuvių parodyto žmoniškumo ir suteiktos pagalbos dokumentu rinkinys, kuris dar la-

biau patarnautu lietuvių geram vardui. Patelio atsišaukimas į grįžusius vokiečius, prašant žinių ar pranešimų apie lietuvių parodytą gerą širdį ir tuo atsilyginant šiai draugingai kaimyninei tautai, yra įdėtas daugelyje vokiečių laikraščių.

Didžiausias iš tiesioginių bendruomenės darbų yra švietimas. Kalbant apie švietimą, tenka pradėti nuo gimnazijos. Ji įkurta prieš 3 metus, kai emigracijos eigoje nebeliko lietuvių kolonijos su didesniu inteligentiniu pajėgų skaičiumi. Jau iš pat pradžių buvo aišku, kad jos išlaikymas ir jos reikalingumo pripažinimas turėjo būti visų lietuvių reikalas. Ir neapsirikta. Suama buvo gimnazijos raida tiek finansiniu atžvilgiu, tiek vaikų sutelkimo požiūriu, bet sąlygos visais atžvilgiais nuolat gerėjo ir dabar gimnazijoje mokosi 204 vaikai.

Sumanymas gimnazijai įsigyti savas namus išplaukė visų pirma iš būtinumo. Nors Däepholzo gimnazijos patalpų ir pačios vietovės sąlygos buvo sunkios ir galima buvo nusiskųsti ir blogu klimatu, ir nepatogia geografine padėtimi bei patalpų trūkumais, bet su tais blogumais buvo apsiprasta, jie pakešti. Svarbiausioji priežastis patiems laiku susirūpinti gimnazijos nauja pastoge buvo grėsmė netekti dabartinių patalpų, kurios greitu laiku galėjo būti pareikalautos kariuomenės reikolams.

Šalia gimnazijos Vokietijoje veikia 16 vargo mokyklų su 18 mokytojų ir 304 vaikais. Tos vargo mokyklos yra lyg lituanistikos dalykų kursai. Jų mokytojai nėra tikri profesionalai, bet kviečiami ir patys eina dirbti mokytojo darbo visi, kas iš viso gali nors kiek tam darbui atsidėti. Vargo mokyklų svarba jaučiama ir gimnazijoje, nes naujieji gimnazijos mokiniai didžiausia dalimi rekrutuojami kaip tik iš vargo mokyklų vaikų tarpo. Čia pranokę kiek lietuvių kalbos ir susidomėję lietuvybe jie eina į lietuvių gimnaziją. Nors vargo mokykloms išlaikyti reikalingos nedidelės lėšos, bet ir jų telkimas yra svarbus. Vargo mokykloms reikalinga kiek atlyginti už patalpas, nors nedidelį atlyginimą duoti mokytojams, o svarbiausia vaikus aprūpinti pusryčiais, pienu ir bulkutėmis. Tas juos paskatina pavyzdgingiau pamokas lankyti.

Reikia pasakyti, kad visur reiškiasi lietuviškojo prieauglio didėjimo tendencija. Charakteringa, kad per šiuos metus gimnazijoje paugo 40 mokinių.

Lietuviškojo jaunimo vasaros stovyklų suorganizavimu ir pravedimu rūpinasi Sielovada ir Skautų Sąjunga. Dalyvauja stovyklose 200 iki 250 vaikų, kurių skaičius šiemet gali dar pakilti. Šiemet jas ypatingai remia BALFas. Vasaros stovyklos turėtų būti įvairių kraštų lietuviškojo jaunimo bendravimu tautine prasme. Vaiko galvose ną tokis stovyklavimas labai veikia. Naudinga būtų Vokietijos lietuviukams patekti į kito krašto, kitos atmosferos stovyklas, kaip, pavyzdžiui, Šveicarijoje.

Krašto Valdybos įsteigtoji leidykla tarnauja ne privatiems interesams, bet bendram lietuviybės reikalui. Nežiūrima materialinės naudos ir jos darbu stengiamasi pirmoje eilėje užpildyti esamas spragas. Todėl savo darbo pradžioje leidykla didžiausią dėmesį kreipė į leidinius vaikams. Reikia tikėtis, kad su laiku leidykla išsilaukys pati materialiai ir gal duos pelno. Informacijos skyrius rūpinasi bendra ir propagandine informacija, paruošia medžiagą ir leidžia spaudai skiriamą biuletenį.

LIETUVOS RAUDONASIS KRYŽIUS ŠVEICARIJOJE

Šiandien pirmą kartą lietuviškoje spaudoje minime Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Šveicarijoje vardą. Ši institucija Šveicarijoje, pokariniame lietuvių pabėgėlių gyvenime, yra dar jauna, galima sakyti - dar kūdikis. Šveicarų vyriausybei patenkinant rusų reikalavimus, uždarius Lietuvos pasiuntinybę bei konsulatą ir Lietuvos vyriausybės atstovams atėmus diplomatų teises bei privilegijas, Šveicarijoje, niekur nebuvo galima oficialiai atstovauti Lietuvai. Šiomis dienomis Šveicarijos padangėje pirmą kartą pokariniame gyvenime pasigirdo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus vardas.

Šveicarija yra pripažinusi Lietuvos okupaciją de facto. Bet koks bandymas prabilti Lietuvos vardu buvo neįmanomas. Lietuviai pabėgėliai Šveicarijoje yra skaitomi "Staatenlos" - be pilietybės. Tačiau, atsargiai bandant ir paruošus atitinkamai dirvą, pavyko Šveicarijoje įkurti ir įgyvendinti šią drąsią idėją - Lietuvos Raudonojo Kryžiaus oficialią instanciją, kurią šiandien pripažįsta ir toleruoja visos vyriausybės bei administracijos įstaigos bei kiti organai.

Lietuvos Raudonasis Kryžius Šveicarijoje pasistatė savo uždavinį bei tikslu padėti benamiams tautiečiams, ypatingai vaikams ir silpniesiems, vargstantiems Vokietijoje bei kituose karo nualintuose kraštuose. Pirmasis žymesnis ir sėkmingesnis bandymas yra

LIETUVIŲ VAIKŲ ATOSTOGOS ŠVEICARIJOJE

Šveicarija yra garsi savo sveiku kalnų klimatu, puikia gamta, tikrai idealiomis poilsio vietomis. Eilėje šveicarų laikraščių buvo dedami Lietuvos Raudonojo Kryžiaus atsišaukimai bei nuotraukos, kreipiantis į šveicarų šeimas, jieškant prieglaudos lietuvių vaikams. Tenka paminėti, kad paruošiamasis darbas buvo labai sunkus. Reikalavo daug laiko, jėgų bei pasišventimo. Tačiau šis kilnus darbas neliko be vaisių. Šveicarijos paštas buvo užverstas laiškais su Lietuvos Raudonojo Kryžiaus emblemomis, susirašinėjant su pasiūlysiomis šeimomis, pavieniais asmenimis - rėmėjais, bei įvairiomis įstaigomis.

Liepos mėn. 11 d. Zuericho geležinkelio stoties laukiamoji salė pasipuošė iškaba "LITAUISCHES ROTES KREUZ IN DER SCHWEIZ". Dar gerokai prieš traukinio atėjimą pradėjo rinktis šeimos sutikti jiems paskirtų mažųjų globojamųjų lietuvių - svečių iš Vokietijos. Deja, laukiantiesiems teko išlaikyti gana sunkius kantrybės bandymo egzaminus. Kai kurie buvo priversti laukti ištisas 10 valandų.

Su šiuo lietuvių vaiku transportu atvyko iš Vokietijos 84 lietuviai vaikai, kurie 1 mėnesį, gal dar ir ilgiau, atostogaus bei ilsėsis Šveicarijoje. Dalį atvykusiųjų nebuvo galima paskirstyti į privačias šeimas. Jiems yra įsteigta stovykla. Ši stovykla yra romantiškoje Graubuenden apylinkėje, augštų kalnų apjuostoje Saas Praettingau mokykloje. Tenka džiaugtis ir drauge didžiuliais, kad šios vietovės administracija bei gyventojai vienbalsiai sutiko ir pritarė lietuvių vaiku stovyklos įrengimui.

Liepos mėn. 19 d. įvyko oficialus lietuvių vaikų stovyklos atidarymas. Į atidarymo iškilmes iš Zuericho atvyko Šveicarų Raudonojo Kryžiaus bei spaudos atstovai. Atidarymas pradėtas Lietuvos Raudonojo Kryžiaus įgaliotinio p. Stankaus kalba, kuria jis padėkojo Šveicarų tautai bei vietos organams už jų šiltą pritarimą bei su-

teiktą paramą lietuvių vaikų patalpinimo bei apgyvendinimo reikaluose. Nušvietė sunkią lietuvių pabėgėlių, ypač vaikų, padėtį Vokietijoje ir įteikė dovanas vietos administracijai, Šveicarijai Raudonajam Kryžiui bei mokyklos vadovybei.

Šveicarijai Raudonojo Kryžiaus atstovė pasidžiaugė gražiais Lietuvos Raudonojo Kryžiaus darbais ir užtikrino ir tolimesnę tamprų bendradarbiavimą bei paramą visuose reikaluose. Džiaugiasi, kad Šveicarijai Raudonasis Kryžius turėjo progos sueiti į tamprus santykius ir praktiškai padėti Lietuvos Raudonajam Kryžiui. Tarp kitko atstovė pabrėžė, kad visame šiame Lietuvos Raudonojo Kryžiaus darbe atsispindi ne vien tik įgaliotinio p. Stankaus organizaciniai gabumai, bet ir visiškas, iš sielos gelmių kyląs, atsidavimas bei pasiaukojimas.

Vietos administracijos atstovas savo tartame žodyje išreiškė džiaugsmą bei pasigėrėjimą užmegstais su lietuviais ir su Lietuvos Raudonojo Kryžiaus atstovu santykiais ir pareiškė viltį bei pagaidavimą, kad šie santykiai ir toliau būtų poselėjami bei tvirtinami. Jisai priminė priešą pavergtą Lietuvos kraštą ir kreipėsi į lietuvius juos guodamas, kad ir vėl turės tuoju išaušti naujas laisvės rytojus Lietuvai bei lietuviams, nes "Gewalt wird nicht alt" - prievarta neišgyvena iki senatvės - sako šveicarijietis. Savo kalbą jisai užbaigia šūkiu "Tegyvuoją laisva Lietuva".

Mokyklos vadovybės vardu kalbėjo Schulratspräsident, vietos kunigas Jenny. "Savo gyvenime pirmą kartą susitikau su lietuviais ir šis susitikimas nebeišdils iš mano atminties. Nors ir nedaug esu apie šį kraštą ir tautą girdėjęs, tačiau šis sąlytis su lietuviais liks amžinai mano atsiminimuose". Toliau savo kalboje gerb. kunigas pažymėjo, kad šveicarijietis jau nuo amžių turėjo santykių su lietuviais. Paminėjo kelis reformatorius, kurie intensyviai darbavosi abejuose kraštuose. Tarp kitko pasididžiavo, kad Šveicarijijos bažnyčiose yra giedama giesmė, kurią papildė lietuviškas poetas.

Tolimesne programą atliko lietuviai vaikai. Buvo padainuota keletas lietuviškų dainų, padeklamuoti lietuviški eilėraščiai lietuvių ir vokiečių kalbomis bei pašokti tautiniai šokiai. Friedui salėje suskambėjo lietuviškų plokštelių muzika.

Tenka džiaugtis, kad pirmasis lietuvių vaikų susitikimas su šveicarijais eina labai sklandžiai. Tikimės, kad čia atvykę vaikai tikrai sustiprės kūnu ir dvasia ir galės su naujomis jėgomis grįžti į Vokietiją ir ruošti lietuviškam gyvenimui.

Reikalinga dar priminti, kad privačios šeimos, priglaude lietuvių vaikus, savo laiškuose džiaugiasi geru vaikų elgesiu ir jais patenkinti. Keletas šveicarijietis yra jau pasisiūlę vaikus ilgesniam laikui pasilikti, kad jie galėtų geriau sustiprėti.

Pažymėtina, kad ši visa akcija buvo pradėta neturint jokių finansinių išteklių. Teko rūpintis kelionės išlaidų per visą Vokietiją ir Šveicariją padengimu, stovyklos įrengimas reikalavo visišką atsidavimą, reikėjo pradėti šaukštu ir baigti virtuvės įrengimais. Apskaičiuojant visas išlaidas, išeina 10.000 šv. frankų suma.

Neginčijamai tenka pripažinti, kad visa šio darbo sėkmė yra Lietuvos Raudonojo Kryžiaus įgaliotinio Šveicarijijoje p. Stankaus visiško pasiaukojimo, savęs atsižadėjimo bei nepalaužiamos valios išdava. Šis jojo nuveiktas ir be paliovos toliau varomas darbas tebūna paskatinimas bei pavyzdys kituose kraštuose gyvenantiems

lietuviams. Šveicarijoje nuveikti darbai aiškiai rodo, kad ir pavienis asmuo arba mažiausia grupelė gali tikrai didelius darbus nuveikti, jeigu tik yra noro bei pasiryžimo.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Šveicarijoje einamas kelias bei veiklos būdai yra sveikinami, visai įvertinami, pripažįstami bei imami pavyzdžiu sau įvairių vietos įstaigų. Lietuvos Raudonasis Kryžius Šveicarijoje yra tapęs oficialus organas, su kuriuo skaitosi visos įstaigos.

ĮVAIRIOS ŽINIOS

-- VOKIEČIŲ RADIOFONAS NWDR liepos 28 d. paskelbė, kad JAV kongresas paskyrė komisiją tirti Pabaltijo valstybių, Lietuvos, Latvijos ir Estijos, sovietinės okupacijos bylą.

-- TREMTINIŲ MATERIALINĖ BŪKLĖ AUSTRIJOJE kas kart labiau sunkėja. Stovyklose gyvenančius skaudžiai palietė naujas vyriausybės nuostatas reikalauti prie nuomos dar papildomų mokesčių už sąslavų nuvežimą, kaminkrėtį, šviesą ir tt.

Už elektros srovės naudojimą, nesant skaitiklių, skaitoma: už laidynę 15 S., krosnele 40 S., radiją 15 S., lempute 12 iki 30 S., taip kad bendros išlaidos sudaro labai stambią 150 S sumą mėnesiui ir visiškai apsunkina jau taip vargingą tremtinių biudžetą. Dėl šių mokesčių įvedimo eilėje stovyklų įvyko protesto susirinkimų.

-- MYKOLAIČIKO LAIŠKĄ EISENHOWERIUI, kuriame jis kalba "tautos įgaliuojimu", dalis lenku spaudos vadina "samozvano žygiu", paneigdamą Mykolaičikui bet kurią teisę kalbėti lenkų tautos vardu. Ypač pasipiktinama, kad Mykolaičikas savo pareškime nė žodžio nepasakęs dėl Lenkijai atimtų Vilniaus ir Lvovo miestų, tuo moraliai sutikdamas su įvykusiais faktais.

-- GENEROLIS SOSNKOWSKI, septynis mėnesius Londone bandęs sutaikinti įvairias lenkų sroves ir jas sujungti, išvyko iš Londono neatšiekęs sutarimo. Po ilgų posėdžiavimų ir pasitarimų su lenkų organizacijomis ir srovėmis, dabar besigrupuojančiomis aplink "Tautos Tarybą" ir jai priešingą "Politinę Tarybą", galutinai išdirbtą susitarimo projektą nei viena šalis nepriėmė.

Be šių dviejų pagrindinių srovių, dar egzistuoja Mykolaičiko Koto vadovaujamos grupės, veikiančios Jaltos nutarimų pagrindu. Šitas grupes vieningai smerkia abi lenkų pagrindinės srovės, kad ir nesutardamos tarpusavyje.

-- VOKIEČIŲ SPAUDA liepos mėn. viduryje eilėje laikraščių per apsirikimą ėmė skelbti apie pabaltiečių gedulo dieną, minint 1941 m. liepos 14 d. deportacijas. Visos žinutės tokio pat turinio kaip Birželio 14 minėjimo balsai, tik per klaidą sukeitus birželį su liepos mėn.

-- PABALTIEČIŲ SPAUDOS KONFERENCIJOS HAMBURGE atgarsiai vokiečių spaudoje yra keliuose laikraščiuose dedamos žinios, kad pabaltiečiai reikalauja savo kraštams laisvės ir kad Pabaltijo Valstybių Taryba memorandumu kreipiasi į UN, reikalaudama šiu kraštų nepriklausomybės atstatymo.

NUJA LIETUVOS VELIWA

Esseno laida "Die Welt" liepos 22 d. skelbia Maskvos radijo pranešimą, kad Vyriausioji Taryba nutarė Lietuvos Tarybinei Res-

publikai duoti naują vėliavą. Geltonai-žaliai- raudonos vėliavos kairioje viršutinėje dalyje dedama penkiakampė sovietų žvaigždė su kūjais ir pjautuvo ženklais.

PABALTIEČIŲ STALINO LAUREATAI

Maskvoje leidžiamo "Novyj Mir" paskelbtose 35 m. sovietų literatūros sukakties proga tabelėse, kaip jas paduoda "Ost-Problome" Nr 28, Sovietų Sąjungoje išleisti toki pabaltiečių rašytojų, Stalino laureatų, veikalų kiekiai: A. A. Gudaičio-Gusevičiaus 9 laidos, 145.000 tiražu, 2 kalbomis, S. Nėries 22 laidos, 215.000 tiražu, 4 kalbomis, T. J. Tilvyčio 11 laidų, 79.000 tiražu, 2 kalbomis, A. T. Venclovos 19 laidų, 180.000 tiražu, 2 kalbomis. Iš viso 61 laida, 619.000 tiražu.

Trijų estų laureatų veikalai, Jakobsono, Leberechto ir Šmulio, išėjo 79 laidomis, 1.350.000 tiražu. Nepaprastai "populiarūs" ar vertinami 4 latvių laureatai, Lacis, Saksa, Sudrabkalnis ir Upits, kurių veikalai išėjo 226 laidomis, 4.667.000 tiražu, taigi keletriopai daugiau, kaip lietuvių, kurie šioje "garbingoje" draugijoje atsidūrė paskutinėje vietoje.

PAVERGTOJĖ TĖVYNĖJE

Jaunos vokiečių prisiminimai

Gimiau ir gyvenau su motina Karaliaučiuje. 1945 m. pavasarį gavome pranešimą iš fronto, kad tėvas žuvo kautynėse netoli Lietuvos. Rusai artėjo ir žmonės buvo labai neramūs - paskubomis pakavosi reikalingiausius daiktus ir ruošėsi bėgti. Bet vyriausybė visus ramino per spaudą ir radio, kad "Fuehreris" rusus greitai sumuš. Niekas tais plepalais nebetikėjo ir panika kilo, kaskart vis didesniu mastu. Nors ir mes su mamyte buvome pasiruošusios bėgimui, tačiau iš didelio miesto, kaip Karaliaučius, mums pabėgti nepavyko. Vieną rytą pamatėme, kaip prie mūsų namo jau stovi sovietiniai tankai, o po namus siaučia "išlaisvintojų" gaujos. Visur liejosi kraujas ir ašaros. Visi vokiečiai iš geresnių namų buvo išvaryti - pajėgesni buvo paimti darbams ir išvežti į darbo stovyklas, o seniai ir vaikai buvo palikti savo valiai. Mes su motina apsigyvenome priemiesčio griuvėsiuose - visas turtas buvo tik tai, ką mes ant savės buvome apsilikusios. Bet nieko nebuvo gaila, norėjosi tik kaip nors gyvybę išgelbėti. Maisto nebuvo ir niekas jo nedavė. Valgėme viską ką surasdavome. Katės, šunys ir pan. buvo jau senai suvalgyti. Masės žmonių mirė badu ir niekas jais nesirūpino. Mirė ir mano mamytė. Karaliaučiuje pasklido gandai, kad Lietuvoje galima gauti maisto ir kad ten lietuviai mielai vokiečiams padeda. Iš su savo drauge taip pat į ten išsiruošiau. Po ilgų pastangų ir vargo, pėsčiomis ir važiuotos zuikiu, 1947 m. pavasarį pasiekėme Kauną.

Kaune ilgai išbūti negalėjome, nes milicija labai persekiojo. Vieną lietuvaite patarė mums garlaiviu vykti kur nors į kaimą. Taip ir padarėme. Garlaivio kapitonas buvo malonus žmogus ir mus paėmė kartu, nors sumokėti ir neturėjome kuo. Pakely nuo drauges atsisakyčiau ir pasiekčiau Vilkiją, kur iki 1949 ir išbuvau vienoje Š. ūkininko šeimoje. Nors toje vietovėje ir buvo ramu, bet bijojau be reikalo išeiti iš namų - tiek rusai mane buvo išgąsdinę. Tačiau ta ramybė neilgai truko - vieną 1948 metų vasaros naktį pasigirdo

automatinių burzgimas, rusų kareivių keiksmas ir deportuojamų žmonių verksmas. Jos šeimininkams vistiek pavyko pabėgti ir jie grįžo, kai viskas šiek tiek apsilaimo, po kelių savaitių. Atėję rusų kareiviai ir kokie tai civiliai lietuviai mane kamantinėjo, kur yra šeimininkai ir kas aš tokia. Sužinoje, kad vokietaitė, paliko ramybėje. Visą savaitę rusai vežė ištremtųjų turta, griovė namus ir geresnius pastatus, kuriuos taip pat kur tai išvežė. Po tremimų tuoj pradėjo steigti kolchozą. Ėmė trūkti maisto ir rūbų.

Tokiai padėčiai esant aš vėl iškeliavau pėsčiomis į Kauną. Kaune elgetavau ir buvau labai nusiminusi, nes neturėjau kur prisiglausti - daugiausia miegodavau Kauno miesto sode. Kartą man besėdint ant suolo, priėjo viena išsidažiusi ir puošniai apsirengusi žydė ir paklausė ar aš nesutikčiau pas ją eiti tarnauti. Iš mielai sutikau. Šeimininkai gyveno Nemuno gatvėje, kur turėjo gerai įrengtą 3-ų kambarių butą. Pats šeimininkas buvo kokio tai kolchozo direktorium provincijoje ir tik savaitgaliais atvykdavo į namus. Tai buvo Lietuvos žydų šeima, kurių visi giminės žuvo ghetė. Žydės brolis gyveno Amerikoje ir iš jo dažnai gaudavo laiškų ir siuntinių. Ši šeimininkai buvo apsirengę tik iš Amerikos brolio atsiųstais rūbais, nes vietiniai buvo labai brangūs ir blogos kokybės.

Senamiestyje gyveno labai daug žydų. Ir bendrai jų ir rusų Kaune buvo labai daug. Rusų vaikai bastosi gaujomis po Kauną, užkabinėja ir kolioja žmones, bei vagiliauja. Vakarais visiškai nesaugu gatvėse ir dažnas atsitikimas, kad žmones apiplėšia ir išrengia. Milicija į tai nekreipia visiškai dėmesio. Spekuliacija Kaune žydi ir ja daugiausia užsiima žydai. Juos milicija taip pat nepersekioja - jei suima, tai tik dėl akių ir vėl paleidžia. Jos šeimininkai labai gerai maitinosi. Jiems niekuomet netrūko vištienos, sviesto, kiaušinių ir sūrio, nors lietuviai tiesiog badavo. Žydai ir rusai Kaune gerai apsirengę - jų moterys labai išsidažiusios. Jau nebesimato, kad rusės vad. "katiušomis" nešiotų "baretes" - visos nešioja puošnias skrybėles. Kas vasarą jos šeimininkai išvykdavo vasaroti į Lampėdžius. Ten vasarodavo vieni žydai. Žydė pasakojo, kad vien kambarys jiems ten kainuoja sezonui virš 500 rublių.

Jos šeimininkai nebuvo religingi ir šabaso nelaikė. Kaimynai, žydai buvo pamaldūs ir laikėsi savo tikybos papročių - eidavo ir sinagogon. Jos šeimininkai dažnai kaimynus pajuokdavo.

Jos šeimininkai skaitydavo kokį tai rusišką laikraštį, kurį pirkdavo kioske. Kiek pamena, laikraščių Kaune po butus niekas neišnešioja. Jos manymu dėl to, kad yra stoka prenumeratorių.

Nors jos šeimininkai buvo ir bolševikinio nusistatymo, bet vistiek klausydavosi užsienio radio pranešimų ir buvo nervingi. Užsienis klausytis buvo labai sunku, nes sovietai trukdydavo. Nors šeimininkų radio aparatas buvo geras ir naujas, bet užsukus Londoną ar kitą vakarų stotį girdėdavosi tik burzgimas ir cypimas - lyg šimtas velnių jame šokius rengtų /taip išsitardavo šeimininkė/.

Būdama Kaune mažai kur išeidavo, nes bijodavo, kad milicija jos nesuimtų ir kur nors neišvežtų. Kartais su šeimininke nueidavo į kiną. Kaune buvo tik 3 kino teatrai. Kinuose buvo rodoma rusišku ir vokišku filmų. Buvo keletą kartų su šeimininke nuėjusi į šokius, kurie buvo rengiami vienoje kavinėje už miesto sodo. Čia publika daugiausia taip pat iš žydų ir rusų. Nors tai ir buvo kavinė, bet kavos gauti nebuvo galima - stiklinėmis buvo geriamas

P. L. B. VOKIETIJOS KRAŠTO VALDYBOS

- 10 -

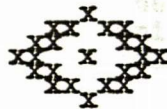
alus ir degtinė. Daugiausia buvo šokama valsas, fokstrotas ir tango - kitų šokių, šokamų čia vakaruose, nebuvo šokama.

Nors kavinė buvo pirmaeilė, bet rusų karininkai šokdavo su kepurėmis, papirosais dantyse, pentiniais ir naganais prie diržų. Vaizdas būdavo šlykštus ir aš mieliau likdavau namuose. Labai dažnai įvykdavo ten ir muštynių, kur žydai nuo rusų karininkų gaudavo nemažai pylos.

Būdama kaime labai pamėgau ir pamilau lietuvius ir jaučiausi jų šeimos nariu, tačiau persikėlus į Kauną susiartinti su lietuviais nepavyko. O tam priežastis - kad tarnavau pas žydus. Tokių vokiečių lietuviai labai vengė.

Aš lietuvius visai suprantu ir tokių jų elgesį nė kiek nesmerkiau.

Jei Lietuva būtų kartą laisva, tai mielai jon nuvykčiau - bent pamatyti tuos savo jaunystėje pramintus takus - baigia pasakojimą vokiekaitė.

LIETUVIŲ BENDROSIŲ VOKIETIJOS KRAŠTO VALDYBOS

Vokietijos Krašto Valdymo... po nem. pabalgioje lausava Yacali...

Pala veikalsi... tijos federatilis... reikiat mini-... tojo Kraštas...

Vytis... tija... parazi... pasaira... nendojiam...

Pabėgėlių... son pareiška... gerai šindis... itenkinui... ti plama... Gerija... simai... sija... id atoly... jos santvira...

Amerikos... j...